

Vojko Kuzma

Dosje Džamal Kašogi – zakaj bi Zahod bi moral reagirati podobno kot v primeru Rusije?

Letošnji oktober med mednarodnimi dogodki obeležuje umor saudsko - arabskega novinarja Džamajla Kašogija, ki ie hotel na svojem konzulatu v Carigradu dobiti potrdilo o statusu. Riad je grobo poteptal načela diplomatsko konzularnega prava in svojega državljana najprej sprejel na konzulat, zatem pa brutalno umoril. In najsi mislimo o Turčiji kar si že bodi, umor in tuje vmešavanje se je zgodilo v članici Nata.

Kašogi je že od 2017 živel v eksilu v ZDA. Številni Saudijci so naklonjeni reformam kronskega princa Mohameda Bin Salmana, jih pa vedno bolj moti diktatorski način, na katerega jih Salman izvaja. Mednje je spadal tudi umorjeni Kašogi. Septembra 2017 je v enem izmed svojih prispevkov za Washington Post zapisal, da se ne šteje za opozicionalca zoper saudski režim, in da upa, da se bo Vizija 2030, to je program načrtanih gospodarskih reform resnično uresničil. Prav tako pa je tudi ocenil, da njegova domovina, Saudska Arabija še nikoli ni bila tako represivna zoper intelektualce in verske učitelje, kot je to zadnje mesece, to je v obdobju, ko je Bin Salman začel držati vzvode oblasti v svojih rokah. Kašogi je reagiral tudi na medijsko delovanje, verskega voditelja Salman al Auda, ki je na twitterju kritiziral nastalo situacijo, potem ko je Saudska Arabija skupaj z Emirati "zaradi neposlušnosti" pričela izvajati embargo zoper Katar in bil posledično zaprt. Kot smo se lahko prepričali na osnovi zadnjih informacij, Salman v svoji zagnanosti glede Katarja gre celo tako daleč, da celotno mejo s Katarjem obkroža z nekakšnim vodnim kanalom, s čemer želi Katar tudi simbolno odrezati od kopnega in ga narediti za "otok." Auda je podobno kot v Arabiji preganjana Muslimanska bratovščina v svojih številnih knjigah o arabski pomladi zastopal liberalna stališča. Kasneje se je umaknil iz javnega nastopanja, zato je bilo njegovo prijetje septembra 2017 vseeno presenečenje, še večje pa obtožba z smrtno kaznijo zaradi sodelovanja z muslimansko bratovščino. Takšna sporočila princa Salmana so bila jasna najava, da novi saudski oblastnik, naj si bo še tako prosvetljen, ne bo trpel nikakršnih kritik in "liberalizmov".

oktober 24, 2018

Poteze Riada kažejo tudi določeno nervozo glede Muslimanske bratovščine, ki je uspela priti na oblast v Egiptu in Tuniziji in bila svojevrstna začasna zmagovalka arabske pomladi. Riad je že takrat izjemno poostril ukrepe do bratovščine, enostavno pač zato, ker si saudski dvor ni želel prevratniškega scenarija doma, podobno kot so predhodno oblasti z bratovščino obračunale v Združenih arabskih emiratih. Obe državi sta z navdušenjem pozdravili egiptovski vojaški udar, ki je bil namenjen predvsem obračunu s tamkajšnjo muslimansko bratovščino, že marca 2014 pa je Riad Muslimansko organizacijo uvrstil na seznam terorističnih organizacij. To po svoje zadeva tudi Kašogija, ki je imel kot novinar kar nekaj znancev, ki so bili privrženci Muslimanske bratovščine.

Zdi se, da je novi vladar v Riadu v Kašogiju videl tudi nekakšen vmesni člen in povezavo med islamisti na eni strani in opozicijo znotraj kraljeve družine, ki Salmanu ni naklonjena. Kašogi je namreč užival naklonjenost v kraljevih krogih, ki so vladali v preteklosti, med drugim še posebej podjetnika Walid Bin Talalal-a, s katerim sta 2016 celo načrtovala ustanovitev televizije. Prav Talal pa je postal ena prvih žrtev Salmanove protikorupcijske kampanje, ki je zajela precejšnje število tudi v kraljevi družini. Ker je Kašogi užival sloves liberalnega opozicionalca, ga je nov saudski režim začel obravnavati kot nevarnost.

Lahko bi celo ocenili, da tudi kraj zločina ni naključno izbran. Turčija je bila od 2011 skupaj s Katarjem glavna podpornica Muslimanske bratovščine v regiji in je številnim prebežnikom pomagala. Za samega Kašogija je Turčija od leta 2017 dalje postala eno redkih področij na Bližnjem vzhodu, kamor lahko potuje brez skrbi za svoje življenje, odnosi med Riadom in Turčijo, pa so se v zadnjem času precej poslabšali. Turčija si jih je prizadevala izboljšati, a očitno ne na račun, da bi požrla afero s Kašogijem. Celo nasprotno.

Salman velja za velikega zaveznika ZDA v zaostrovanju odnosov z Iranom. Tudi milijardni posli z ameriškim orožjem Riadu štejejo.

Začeli smo z naslovom, zakaj bi Zahod moral reagirati podobno kot v primeru Rusije. Najprej zato, ker je šlo za podobno, to je analogno, za nepooblaščen vmešavanje in obračunavanje z državljani na ozemlju tretje države. Ruska državljana naj bi napad z novičokom celo preživela, za Kašogija je ducat v Turčijo napotenih savdijskih agentov poskrbelo, da se

oktober 24, 2018

kakršnokoli preživetje niti slučajno ni moglo zgoditi. Smiselno bi bilo pričakovati, da bi Zahodne države analogno kot v primeru Rusije, pokazale vsaj simbolno gesto in izgnale visoke saudske diplomate. S tem bi na eni strani pokazale solidarnost s Turčijo, zaveznico v Natu, s katero delimo skupne vrednote, in na čigar ozemlju se je takšno eklatantno kršenje mednarodnega oprava dogajalo. Pokazale bi nestrinjanje z samovoljnimi delovanji, ki so v nasprotju z vsemi načeli mednarodnega prava, za katere se Zahod deklarativno zavzema. Na drugi strani bi zahodne države s tem dale sporočilo podpore tistim redkim in tihim reformnim glasovom, ki so na Bližnjem zahodu še prisotni.

Kot lahko beremo in spremljamo ocene v teh dneh, se Zahod h kakršnim koli večjim ukrepom zoper Riad ne nagiba. Bi morda morali naslov spremeniti v vprašanje: Ali je edina geopolitična napaka Rusije, da ne kupuje orožja od Zahoda?

